СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
РІК XLVII. Ч. 61. Джерзі Сіті, Н. Дж., четвер, 16-го березня 1939. No. 61. Jersey City, N. J., Thursday, March 16, 1939. VOL. XLVII.
ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

КАРПАТСЬКУ УКРАЇНУ ЗАЛИВАЮТЬ МАДЯРИ

ДАЛЬШІ НАРАДИ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ

ШІКАГО. — У вівторок здавав звіт д-р Л. Мишуга зі своєї поїздки до Европи, куди їздив як делегат У. Н. Союзу для допомоги визвольним змаганням Карпатської України. Д-р Мишуга представив, що те, що діється тепер на Закарпаттю, є тільки продовженням того, що сталося минулого року, коли розпадалась стара Чехословаччина. Словацькі автономісти зневірені в можливість жити в дійсно дружніх відносинах з старорежімною Прагою, змагали вже в самих початках до цілковитого зірвання з Прагою. Вони не вірили, що й нова Прага дозволить Словаччині бути у себе правдивим господарем і мати своє військо. Те саме відчували провідні українські люди й на Карпатській Україні. Обидва краї хотіли, щоб Прага забрала собі десятки тисяч насаджених нею чеських урядовців. Обидва хотіли бути справжніми державами, а не зі своїми правами на папері, а з кермою — в Празі.

Потім говорив д-р Мишуга про ідеольогію „Свободи" як того органу, що його одержують члени У. Н. Союзу. Зокрема обговорив ширше шкідливу роботу тих часописів, осіб чи чинників, що клеймують наші організації, а то й українську іміграцію, як не-американські, що стоять під чужими командами чи впливами. Напрям „Свободи" є постійно один і той самий: Віра у власні духові, моральні, економічні й революційні сили нашого народу як одинокі, що доведуть наш нарід до повної свободи і своєї держави.

ПРЕЗИДЕНТ ДОМАГАЄТЬСЯ ДОДАТКОВИХ ФОНДІВ НА ДОПОМОГУ.

ВАШИНҐТОН. — Президент Рузвелт вислав до конгресу заповіджене послание з домаганням негайного збільшення фондів на допомогові роботи, щоби уряд міг докінчити фіскальний рік без відправлювання людей з робіт.

Президент каже, що уряд мусить мати на цю ціль 150 міліонів долярів більше, себто якраз стільки, скільки конгрес не ухвалив на домагання президента. Президент каже, що на випадок, як конгрес не ухвалить цеї суми, уряд буде примушений відправити з допомогових робіт до кінця червня один і чверть міліона осіб, себто, рахуючи по 3 особи на кожного робітника, позбавити допомоги 4 міліони осіб.

Проти домагання президента повстае в конгресі сильна опозиція. Одні стоять за економію, а інші заявляються проти того, що президент домагається ухвалення цеї суми негайно: мовляв, вони хочуть уперед справу докладно розслідити.

СЛІДСТВО В СПРАВІ МОНОПОЛЮ.

ВАШИНҐТОН. — Перед комітетом для розсліду краєвої господарки станули свідки зо зізнаннями, що чотири великі горівчані підприємства опанували цілою продукцією й продажом алькогольних напитків та стали диктувати скількість продукції й ціни.

Комітет береться до розсліду монополізації продукції сірки.

НОВЕ СЛІДСТВО НАД НАЦІСТИЧНИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ.

ВАШИНҐТОН. — Члени комітету Дайеса заповідають нове слідство проти націстичних організацій в Америці.

Кажуть, що почином до нового слідства послужило оживлення їх діяльности, а передовсім велике недавне віче в Ню Йорку.

БОРОНЯТЬ СЕКРЕТАРКИ ПРАЦІ.

ВАШИНҐТОН. — Перед судовим комітетом палати послів, що розслідуе обвинувачення секретарки праці Перкинс комітетом Дайеса за несправне сповнювання обовязків і не виконування іміграційного закону, ставали свідками міграційні урядники з західного побережжа Злучених Держав та запевняли комітет, що пані Перкинс добивалася від цих урядників скорого полагодження справи Гарія Бриджеса, провідника моряцьких робітників, котрого мали депортувати за приналежність до комуністичної партії.

ЗРІСТ ВАГИ ВЕТЕРИНАРІЇ.

ІТАКА (НЮ ЙОРК). — Заряд Корнельського університету підносить зріст запотребовання ветеринарів як пораду для молоді, що шукає за директивами при виборі звання. Каже заряд, що за останніх 9 років число студентів, що студіюють лікування звірят, збільшилося в двоє.

КОНЕЦЬ ЧЕХІЇ ЗВОРУШУЄ ВАШИНҐТОН.

ВАШИНҐТОН. — Розвал Чехословаччини принято тут з виразними почуваннями жалю, бо Злучені Держави причинилися багато до її повстання.

Одначе, американський уряд не думае в цій справі робити ніякого дипльоматичного руху.

ПРОБУЮТЬ ВЕЛИТЕНСЬКИЙ ЛІТАК.

НЮ ЙОРК. — 170 осіб пробувало тут великий трансокеанський літак підприємства „Пан Америкен Ервейз", „Єнкі Клипер", що незадовго має почати правильне вожения людей між Америкою й Европою.

Літак має 42 тони ваги.

ОСТАННІ ВІСТІ

УКРАЇНСЬКІ ВІЙСЬКА ЗВОДЯТЬ БОРОТЬБУ З МАДЯРАМИ.

ХУСТ. — Українські збройні відділи зводять розпучливу боротьбу з наступаючими мадярськими відділами. По українським боці вже є коло сотні вбитих. Українська армія створена з відділів „Січи", виносить 12,000 вояків.

НІМЦІ „НЕ ЖУРЯТЬСЯ МАДЯРАМИ".

БЕРЛІН. — Німецькі війська далі заливають Чехію і Словаччину. Німецький уряд проголосив протекторат над територією бувшої Чехо-Словаччини. Представник німецького уряду в справі наїзду мадярських військ на Карпатську Україну заявив, що Німеччина „не журиться Мадярщиною".

ЮГОСЛАВІЯ ШЛЕ ВІЙСЬКО НА МАДЯРСЬКУ ГРАНИЦЮ.

БІЛГОРОД. — Югославянський уряд зарядив висилку військ на мадярську границю. Уряд побоюється, що пересунення границь в Европі може зачепити й Югославію.

МУСОЛІНІ ПРО ПЕРЕСУНЕННЯ ГРАНИЦЬ.

РИМ. — На засіданні головної фашистівської ради Мусоліні заявив, що пересунення границь в Европі ще не закінчене. Ще будуть пороблені деякі поправки.

МОСКВА ПЕРЕСТЕРІГАЄ НІМЦІВ.

МОСКВА. — Комісар війни Ворошілов на комуністичнім конгресі виголосив пересторогу на адресу німців у звязку з їх заміром посуватись далі на схід. Ворошілов сказав, що Совети дуже сильні і мають добру зброю.

6,500 РОБІТНИКІВ ІДЕ ДО ЕСТОНІЇ.

При кінці квітня поїде до Естонії з Польщі 6,500 рільних робітників на рільні роботи.

ДЕМОНСТРАЦІЇ ГРУПИ ПОЛЬСЬКОЇ МОЛОДІ ПЕРЕД МЕШКАННЯМ РЕКТОРА БУЛЯНДИ.

Група акад. молоді у Львові орієнтації на людовців, влаштувала демонстрацію проти ректора львівського університету у Львові, проф. Буляндн під його мешканням при вул. Баденіх. Демонстранти вибили шиби в мешканні ректора.

ЧУТКА ПРО ПРИЇЗД КНЯЗЯ КЕНТУ ДО ПОЛЬЩ НЕПРАВДИВА.

Польська преса подає англійське „дементі" у справі приїзду князя Кенту до Польщі. У спростуванні кажеться, що „в теперішньому політичному положенні кн. Кенту мусить перед виїздом дістати дозвіл свого закордонного міністерства".

ВІДКРИЛИ НОВЕ ОЗЕРО НА ОСТРОВІ ЯПЕН.

В Голяндській Новій Гвінеї на острові Япен, відкрив один летун у горах, приблизно 80 км. на північ від Міміка, 150 км. на схід від Етнабаї й на захід від шпиля Кастенша у висоті 1600—1800 метрів велике озеро, що тягнеться на 15 км. Озеро окружене з усіх боків грунтами, що поросли травою. Летун обсервував на озері багато рибальських човнів з туземцями. Вже в 1935 р. антрополог д-р Бійльчер одержав непевні вістки про таке озеро в часі своєї виправи на Міміку.

ПРИСУД СМЕРТИ.

Апеляційний суд у Вильні розглянув справу мешканця слонімського повіту Мих. Скока, засудженого окр. судом на досмертну вязницю за вбивство конфідента поліції на партійний приказ КПЗБ. Апел. суд по розгляді справи засудив Скока на кару смерти.

ЗАСУДЖЕНІ ЗА ШПИГУНСТВО.

Михайло Горін (наліво) й Гафис Салич, котрих присяжні судді в Лос Анджелесі, в Каліфорнії, признали винуватими шпигунства в користь Росії. Кожному з них грозить кара вязниці до 42 літ.

БУДУЮТЬ КОСТЕЛИ НА ВОЛИНІ.

Капелян К. О. П-у в Рівному — ксьондз М. Мишка оголосив відозву в справі будови костелів на Волині. Відозва накликує помогти будувати костели, особливо на пограниччі на Волині.

НА ВИПАДОК ВІЙНИ.

Англійські власті зладили плян, згідно з яким до 24-ох годин від початку війни для ранених буде готових в лічниці 200,000 ліжок.

КРАЇНИ — ПРОДУЦЕНТИ ЗОЛОТА.

Світова продукція золота в 1936 році представлялася ось як: Трансваль: 352,55 тон; ССCP 228,6 тон; Канада 115,7 тон; ЗДА 115,50 тон; Австралія 36,1 тон. Отже світова продукція золота в 1936 році була 848,45 тон. У порівнанню з пересічною річною продукцією 1911 — 15,701,8 тон золота річно.

СТИПЕНДІЇ МАРКОНІЯ.

На честь великого винахідника Марконія, що помер недавно (19. липня м. р.) установлюють у цілим культурнім світі стипендії його імені. Ці стипендії призначені для тих, що займаються дослідами над електро-магнетними хвилями. І так, італійський уряд установив стипендію у висоті 130,000 лірів. Нею завідує спеціяльна кураторія. Каса ощадности міста Туріна установила стипендію в сумі 100,000 лірів.

КОНҐРЕС НАРОДНЬОГО ТАНКУ В ШВЕЦІЇ.

1-го серпня ц. р. зачнеться III-тій Конгрес Міжнародного Танку в Штокгольмі (Швеція). Конгрес потриває шість днів. Метою конгресу є заохотити до порівнальних студій над народними танками та вигнути вартість народних танків. Підчас конгресу виголосять виклади й відбудуться дискусії.

ВІСІМ ГОДИН НА ДЕРЕВІ ЗІ СТРАХУ ПЕРЕД ВОВКАМИ.

У Семигороді напали вовки, числом девять, на пастуха Івана Добрикеу. Нападеному вдалося дістатися на дерево, де привязався ремінем. В такій позиції перебув вісім годин, а вовки ввесь час крутилися навколо нього. Аж селяни, що проїздили, звільнили його з критичного положення.

У ВИЛЬНІ ЗАБОРОНИЛИ СВЯТО 950-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ.

Ювилейне свято в 950-ліття хрещення України у Вильні не відбулося, бо виленське городське староство не хотіло дати на нього дозволу. Відклик до виленського воєводи нічого не поміг. Православні кола, що займалися підготовкою ювилейного свята, зробили відклик до адміністраційного трибуналу. Справа тягнеться вже кілька місяців.

МАДЯРСЬКІ ВІЙСЬКА УВІЙШЛИ 20 МИЛЬ В ГЛИБ КРАЮ. З ДРУГОГО БОКУ НАСТУПАЮТЬ РУМУНИ. НІМЕЦЬКІ ВІЙСЬКА ЗАХОПИЛИ ЧЕХІЮ І СЛОВАЧЧИНУ. ВОНИ ПРЯМУЮТЬ ДО КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ. СУТИЧКИ УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛІСТІВ З МАДЯРСЬКИМИ ВІЙСЬКАМИ. ПОЛЬЩА СТОЇТЬ НА ПОГОТІВЛІ. НАПРУЖЕННЯ В ПОЛЬЩІ.

ПРАГА. — Мадярські війська почали нагло заливати Карпатську Україну. Їх відділи захопили вже половину краю. З другого боку румунські війська почали собі занимати український край. Вони заняли вже кількадесять сіл. Премієр Волошин утік на румунську сторону. В горах Карпатах мадярські війська натрапляють на опір організованих українських військових частин. Але той опір невеликий. З другого боку 200,000 німецької армії захопило Моравію і тепер прямують скоро в напрямку Карпатської України.

ПРОГОЛОШЕННЯ САМОСТІЙНОСТИ І ПРОХАННЯ ДО ГІТЛЕРА.

ХУСТ. — Коли Словаччина проголосила самостійність і звернулась з проханням за помочею до Гітлера, те саме зробив уряд Карпатської України. Премієр Волошин звернувся за помочею до Гітлера і до Мусолінія. Мадярський уряд зложив на руки чеського уряду ультимат, домагаючись цілковитого розззброєння українського населення, усунення українського уряду, та видачі зброї мадярам. Чеський уряд це відкинув, мотивуючи це тим, що на це не годиться карпатоукраїнський уряд. Тоді мадярські війська почали окупувати територію Карпатської України.

БОРОТЬБА СІЧОВИКІВ З ЧЕСЬКИМ ВІЙСЬКОМ.

ХУСТ. — В Хусті вивязалась боротьба чеського війська з українською військовою організацією „Січ". Було кількадесять осіб вбитих. Чеські війська окружили готель, в якім був німецький конзуль. Життя цього конзуля загрожене. Його дом невідома. З цього виходить, що чеські війська в українсько-мадярськім конфлікті відіграли підозрілу ролю.

НІМЕЧЧИНА МОБІЛІЗУЄ ВІЙСЬКА.

ВІДЕНЬ. — Німеччина почала скупчувати в давній Австрії свої військові сили. Над містом кружляє велика скількість військових літаків. Є таке загальне переконання, що Німеччина не задоволиться підбиттям Чехії і Словакії, а піде далі.

МАДЯРИ КАЖУТЬ, ЩО НІМЕЧЧИНА З НИМИ.

БУДАПЕШТ. — Представник мадярського уряду заявив, що Мадярщина дістала тиху згоду німецького уряду на захоплення Карпатської України. Мадяри певні, що Німеччина не має тепер нічого проти того, щоб мадяри і поляки осягнули спільну границю.

СТАНОВИЩЕ АНГЛІЇ.

ЛОНДОН. — Англійський уряд далі стоїть осторонь всего і заявляє, що дотепер ще не було з боку Німеччини „неспровокованого наступу". Іншими словами, теперішний наступ німців Англія уважае спровокованим. Англійські газети стримано описують ці події, а Чеймберлин в парляменті заявив, що англійський уряд всетаки морально піддержував чехів.

СТАНОВИЩЕ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ. — Франція стоїть на тім самім становищі, що Англія. Французи погоджуються з фактом, що центральна і східня Европа це виключна територія впливів Німеччини. Обговорюючи наступ мадярів на Карпатську Україну відомий французький журналіст Пертіна говорить, що це неправдоподібне, щоб Німеччина дала згоду мадярам на захоплення Карпатської України. Німеччині потрібно того кусна землі для своєї дальшої східньої експансії. А коли так, говорить Пертіна, то Мадярщина подібна до того рака, що пожирає рибку в той час, коли вже сам знайшовся в сітях рибака.

ПОЛЬЩА РАДА І СТРЕВОЖЕНА.

ВАРШАВА. — В Польщі велике поденервування. Бо хоч Польща рада, що мадяри підсуваються до польських границь, окупуючи Карпатську Україну, та з другого боку вони відчувають, що на тому ще не кінець. Німецька сила тепер знов зросла і на чергу мусить прийти сама Польща. Польський військовий штаб концентрує на границі Карпатської України великі сили. Колиб українські націоналісти ставили довший опір мадярам, Польща готова помогти мадярам. Та заразом в Польщі є великий страх, що може вибухнути повстання на українських землях.

ІТАЛІЯ ОБЕРЕЖНА.

РИМ. — Представник мадярського уряду в Римі зявився на авдієнції в італійського міністра Чіяна і прохав італійської помочі в затвердженні окупації Карпатської України. На це Чіяно відповів, що Італія симпатизує з Мадярщиною, але основою італійської політики є згода між Німеччиною і Італією і в тому дусі буде Італія поступати.

НАПРУЖЕННЯ МІЖ СОВЕТАМИ І ЯПОНІЄЮ.

ТОКІО. — В японськім парляменті вивязалась гостра дебата над совєто-японськими відносинами у звязку з правом ловлі риб на совєтських водах. Японські посли так гостро критикували Совети, як ще ніколи передтим. З того політичні кола заключують, що між Японією і Советами прийде скоро до конфлікту.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Company, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодинокє число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з п'ятниці (з англійською частю):		Friday's Issue (witr Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25
В Джерзи Сіті і Заграницю:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$9.00	One year	$9.00
На пів року	$4.75	Six months	$4.75
На три місяці	$2.50	Three months	$2.50

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗРІСТ НА КОЖНІЙ ДІЛЯНЦІ

Звіти урядників запомогової організації на річному засіданні є немовби правильним переглядом сил організації, який дає членам організації відповідь на важне для них питання, як здібною є організація виконувати свої зобовязання супроти членів.

Правда, Український Народний Союз уже давно перейшов цю стадію розвою, коли члени могли питатися, чи сповнить їх організація супроти членів те, що вона їм обіцяла. Вже від довгого ряду літ Український Народний Союз давав правильно повну запоруку своїм членам щодо виконання всіх своїх зобовязань. Одначе ця справа стану організації все таки повинна бути найбільше цікавою справою для кожного її члена.

Звіти головних урядників Українського Народного Союзу дають на це питання повну й вичерпуючу відповідь. Маємо передовсім факти й цифри на доказ чудового зросту фінансової сили У. Н. Союзу, котра являється одною з двох головних стовпів розвою запомогової організації. Цього року У. Н. Союз станув на чолі всіх запмогових організацій в Америці висотою оцінки своїх членських грамот, що досягнула небувалої висоти 146.6% для грамот старших членів, а 155.4% для всіх грамот, себто грамот старших членів і дітей разом.

Такий небувалий осяг могла організація здобути очевидно лише при надзвичайно вправній і чесній фінансовій господарці. На це склалися цілий ряд відповідних кроків. Тут треба було інвестувати фонди в такі інвестиції, що дають найкращі приходи. Тут треба наглядати в кожнім роді інвестицій за тим, щоби він приносив найкращі приходи та щоби звести можливість утрати до мінімума. Тут треба було впорядкувати все, що нині через депресію виходить з порядку. Треба було доглянути тисячу й одну подрабицю, коли з цього має вийти добрий загальний вислід.

Другим основним фундаментом запомогової організації це членство. І під цим оглядом останній рік був для нашої організації добрим, а коли взяти під увагу важкі часи, то дуже добрим. Одначе, тут ще є багато місця на поправу, як на це звернула увагу спеціяльною відозвою контрольна комісія й як це виходить виразно зо звітів виконних і головних урядників. Ці звіти показують на великий запал головного уряду У. Н. Союзу, що має своє коріння в перегляді стану організації. На цій ділянці ні самий виконний уряд ні навіть цілий головний уряд У. Н. Союзу не вдіє багато, якщо з ними до праці не станууть урядники підлеглих відділів та загал членів, ті всі муравлині, буденні робітники, що все, часто непомиянені й непризнані, працюють невпинно для дорогої собі організації, для свого Батька-Союзу. Нині У. Н. Союз уже скріпився на стільки, що ця праця дістає певну нагороду. Головний предсідник каже, що таких робітників-працівників було триста. Це багато. Але їх може бути в десятеро більше. Тоді вислід їх праці буде більший на сто разів. Такої праці нам треба!

ПІСЛЯ КАРПАТО-УКРАЇНСЬКИХ ВИБОРІВ

(Лист з Праги).

Минули вибори — плебісцит на Карпатській Україні. Були й між своїми, а ще більше між чужими такі „Томи невірні", котрі пророкували, що карпатським українцям ще далеко до свідомости національної і що на виборах ледве чи наберуть українці й половину голосів. Ці сумніви і пророцтва розвіялися, як дим, від одностайного здвигу нашого народу. Це був **революційний чин.** Хоч у формі безкровній, спокійній, з додержанням усіх правил законности!

Один мудрий чоловік назвав революції „льокомотивами історії". Українському народові на Карпатах треба було аж трьох революцій, щоб нарешті стати твердо на власні ноги. Перша була революція 1848 року. Маса українського народу — селянство — хотіла і землі і волі, але не знайшлося тоді провідників, котріб могли показати правдивий шлях народові до визволення. Адольф Добрянський та Олександер Духнович, захоплені однозвучністю слова „руський" і „русскій", покладали всі надії на царя московського. З Москви ждали визволення, а про організацію власних сил думали мало. Їм здавалося, що досить того, щоб наш народ не спав. „Підкарпатські русини, оставте свій глубокий сон", писав Духнович у віршах, що були проголошені москвофілами за національний гимн Закарпаття. Поляки в своїм гимні кликали — „марш, марш Домбровський", українці на схід від Карпат співали — „душу й тіло ми положим", а тут — в Пряшеві, Ужгороді і в Хусті було досить „не спати".

Надії на „білого царя" завели. Російська армія задушила мадярську революцію 1843 року, але панування чужої мадярської шляхти над нашим народом лишилося непорушне. Сини і внуки тих, що кликали „підкарпатських русинів" оставити сон, самі упившися мадярського червоного вина, поснули і забули за свій рід і нарід. Після невдалої революції 1848 року карпатське москвофільство поволі переторилося на мадярство.

„Але сталося друге святонько"... Прийшов рік 1918, руїна Австро-Угорщини і правдиве пробудження наших карпатських українців до вільного життя. В повоєнному хаосі не встояла велика українська держава над Дніпром і Дністром, тож чи диво, що й Україна Закарпатська не могла в той час оборонитися від чужинців? Сталося прилучення до Чехословаччини 1919 року, головно старанням карпатських еміґрантів в Америці.

В перших роках перебування Карпатської України в складі Чехословаччини здавалося, що розвиток нашого народу піде нормальним шляхом. Але скоро Прага пішла проти законних прав та інтересів українського народа. Майже 20 років була Карпатська Україна „землею без назви", країною, в якій кожний урядничок чеський робив свою „політику", вишукував і винюхував „українську ірреденту", ворожу цілости держави і т. д. Всіми силами й засобами Прага піддержувала на Карпатській Україні москвофільство, насилала туди московських службовців, калічила нашу гарну народню мову. Коли взяти на увагу, що москвофільство на Карпатській Україні рівнозначне з мадяронством, то фактично Прага вигодовувала на нашій землі найлютіших ворогів України і самих чехів. Вершком цієї „премудрої" політики був сумної слави „шкільний плебісцит", зроблений на осінь 1937 року. Плебісцитова махінація зробила, що за українську школу висловилося коло третини людности.

Багато було нарікань на чеського міністра Франке, що звелів той плебісцит учинити, але немало наших людей зазначає, що цей плебісцит розворушив байдужу масу народу, примусив усіх думати і рішати. В час плебісциту зведено боротьбу за душу нації. Здавалося, що бій було програний, але це була омана. Бо прийшла нова, найтяжча година історичного іспиту. Мадяри і поляки простягали руки, щоб захопити Карпатську Україну, Мадярські агенти сиділи в самій владі Карпатської України — Бродій і Фенцик. Але заходи чужих наплилвів зустрілися з одностайним відпором українського народа. До влади прийшли українці — Волошин і Ревай. Прийшло Віденське рішення, евакуації, ціле „переселення народів". В усіх пертурбаціях гартується національна свідомість і сталиться воля до організації й перемоги. Перед веде, як і всюди в революціях, молоде покоління. Коли для старших тяжким здається розлучатися з освяченою століттями назвою „русин", то молодь уже знає лише одно імя — „українець". В Празі не відчували нового темпа нашого життя, там все тішили себе думкою, що вдасться врятувати „русинський напрям", такий покірний і послушний тим, хто може заплатити. Між іншим, метою подорожі ген. Прхали на Карпатську Україну було, щоб знайти підпору для чеських впливів. Сталося навпаки! В призначенні Прхали Карпатська Україна відчула замах на свої права і рішучо поставилася проти вмішування Праги у свої внутрішні справи. Це була найліпша агітація на виборах до сойму, вона й мертвого збудила до акції. Якщо вибори малиб дати 85 відсотків Українському Національному Обєднанню, то завдяки Прхалі ми маємо майже 100 відсотків...

Вибори за нами. Перед нами велика праця. Маємо зробити з Карпатської України зразкову модерну державу. Це завдання — діло чести цілої соборної України, особливо в еміграції сущої, в Европі і за океаном. Влада Карпатської України кличе нас, щоб ми були не тільки патріотами до глибини душі, але й до „глибини кишені". Карпатська Україна здала свій історичний іспит. Прийшла черга до всіх інших українців. Чи чуєте гомін з зелених Карпат?

П. Д.

ГАЛИЦЬКІ ЛЕМКИ

Велика українська земля! А тому, що вона велика, то не всі наші люди мають зовсім однакову мову, одежу, не всі однакові звичаї. Інакша говірка (діялект) наших людей коло Львова, інакша коло Косова або на Буковині, інакша на Поділлі, інакше в горах коло Санча, а інакше на Наддніпрянщині. Інакша подільська хата, інакша в бойків у стрийських горах, інакша в гуцулів, а знову інакша у лемків. І звичаї інакші мають на Поділлі, інакші на Буковині, і т. д., напр. при заручинах, при весіллях тут такі пісні, там за милю-дві вже знову інакші. А всеж ми всі українці це одна родина, ми собі рідні брати, бо ми всі діти одної великої матері України.

На південно-західній полосі Галичини живе ядерний нарід, привязаний твердо до віри й обрядів своїх прадідів, якого говір чимало ріжниться від інших говорів Галичини. Те українське племя це **лемки** або **лемчаки.** Живуть вони в повітах ліським, сяніцьким, коросянським, горлицьким, грибівським, ясінільским і новосандецьким. Є їх 260 тисяч душ, приблизно 300 осель. Назву „лемки" одержали від слова „лем", що подекуди звучить теж „лен", а навіть „нем". Слово це відповідає слову „лише", „тільки", словацькому „лен", чеському „ен", польському „єно".

В Галичині назва „лемки" була первісно прозивкою, що вийшла вперше мабуть від сумежних бойків. Оба ті українські племена взаємно передражнювалися: бойки звали своїх сусідів від слова „лем" — лемками, а лемки своїх же сусідів від слова „бойє" — бойками. Тому то лемки і бойки ще й до недавна нерадо чули від сусідів ті прозивки і від тих назв відпекувалися. Коли було лемка поспитати: „Ви лемки?", то він відповідав очевидно ображений, з неохотою: „Ми руснаки, маме язик виволаный; лемки то може дес дале, там меже бойки". Тепер уже і лемки і бойки не стидаються свого племена, одначе **рішучо заявляють, що вони українці.** Таке траплялося часто полякам, які нап. проїздили в околиці Сколя на вакації і переконували тамошніх бойків, що вони бойки, а бойки це польське, гуральське племя. Тоді бойко відповідав: Ні, ми українці, тут усюди живуть лише українці.

В Карпатській Україні живуть також лемки, яких зовуть „лемаки" або „лишаки", одначе й вони загально зовуть себе українцями. Говір галицьких лемків і тих, що живуть у Карпатській Україні виказує великий вплив словацької мови. Коли ж порівняємо мову галицьких лемків і тих із Карпатської України, то бачимо, що оба ті говори це лише відміни того самого говора. Поодинокі слова або місцево вживані форми тут не рішають нічого. Бо відомо, що передовсім гірські говори визначаються великою ріжноманітністю. Дрібні мовні ріжниці трапляються навіть у ріжних частинах того самого села, або в місцевостях близько себе положених. Так напр. кажуть у селі Смерековці: „овец", а зараз за лісом „увец" (себто „овець"), у Волі Нижній кажуть: „гуркают", „яйце", „Гайнца", „Ваньо", а в Волі Нижній: „гуркаут", „ейце", „Гаия", „Іван".

В лемківській мові задержалося чимало **старинних слів,** як напр. „вопити" — кричати, голосити, „вередний", (шкідний), жезл, „отроча", „отрочатко" (дитина), „чадо", „чадко" (дитина).

В одній пісні стрічаємо предавне, гарне, староукраїнське слово **„тальник".** І так у Мохначці Нижній весільники приїжджаючи по молоду, яку мають відвезти до хижі (хати) молодого, співають:

А ми гості зо Щавника,
Пришли ми ту по тальника,
Не підеме, не підеме,
Токаль (поки) ми го не
возмеме.

Тут словом „тальник" жартівливо названа молода. У старославянськім „таль" і „тальник" значить „заклад-ник", „заставник". Слово „таль" є і в старорускім. І так читаємо в Несторa: „А граждане реша шодоше к печенігом: поимете к себі **таль** наш, а ви поідете до десяти муж в град, да видите, что ся діет в граді нашем. Печезі же ради бивше, мняше, яко предати ся хотят, пояша в них **талі,** а сами ізбраша лучшая мужа і послаша в град, да разглядают в граді, что ся діет". Тут треба згадати лемківські слова, як старі щиро українські: **„скірні"** замісць уживаного в нас загально слова „чоботи" (що як лінгвісти доказують, походить з перської мови), **„спинець",** замісць шпихлір (німецьке Шпайхер), „вигляд" а-бо „облак", замісць вікно, „гусль, гусля, гуслі" зам. скрипка, „густи" — грати (на скрипці) „гудак" зам. музика (ний), „четирдесят, чотирдесят" замість сорок (грецьке „тесараконта") і ін.

Хоч лемки живуть уже на окраїнах українських земель і сусідують із мазурами, словаками та мадярами, зберегли вони українського духа і люблять свою землю, привязані до неї, а покидає її лише в крайній нужді, щоб доробитися.

Із лемківських весільних пісень бачимо, що вони колись були багатим народом і тепер ще люблять вони дуже, головно жінки, показатися в гарній одежі, а найбільше ціниться у жінок лисяча шуба (кожух). Ось весільна пісня:

(При плетенні вінця).

Встала Марися рано,
Ще раньше як свитало;
Почалася журити,
Же ніт з чого вінці вити.
Пршел к ній Васильо єй:
Не журися, Марисенько,
Мам я талярок битий,
Куплю віночок витий.
Ой мам я і червений
Куплю вінок зелений
Такий він буде красний
Як місяченько ясний,
Такі на нім листочки
Як на небі звіздочки.

(Коли вибираються з невістою до дому молодого).

Збирайся Марисю з нами,
Бер шубоньки з лисами,
Корсетик вибиваний,
Кабатик з галонами,
А запасочка шленська,
Ти, мамонько, не фикай,
Лем ладонько напихай.
А ти, тату, не плачи,
Лем вивожай рогачи,
І коровички крайні
Што визирають зо стайні.

(Коли молоду завяжуть хусткою).

Шолкови ниченички
А яворове бердо
Дай же нам Боженьку
Повязати Марися твердо.

Лемківські села лежать у долинах над потоками, вони густо забудовані, тому часто подобають на малі містечка, як напр. Лабова, Фльоринка, Руське Усте.

Тепер лемки збідніли, тому й нутро хати (хижі) вбоге: під стіною, напроти входу, стіл, звичайний, на високих ногах, здовж стін лави. Праворуч від входу піч із припічком і лавкою з боку. В куті при печі вбоге ліжко. На стіні між ліжком і печею мисник, над печею „гряда", себто два дрючки, завішені поземо, а на них сушиться одежа, прядиво, дрібні щіпки для розпалювання. Часом є у хаті скриня.

До недавна носили лемки одежу домашнього виробу. Тепер чимраз більше носять міську тандиту. На ноги вбирав лемко „скірні" (чоботи) або постоли, надягав „ногавки" (штани) або „холошні" (вовняні білі штани), на сорочку вдягав „буршляк" (камізольку), а на це „куртак" або „чуганю". Чугань, що тепер є рідкістю це довга опанча з великим ковніром, закінченим вовняними торочками, що сягали поза коліна. Рукави чугані служили замісць кишень. Чуганю носили напоашки, лише завязували під шию. Жіночий одяг був теж дуже цікавий. „Оплічка" (сорочка) або „оплітка", звичайно на раменах трошки вишивана, „кабат" (спідниця) або „фарбанка" чи пак „друкованка". Спідниці та запаски прикрашували звичайно нашиванками зі стяжок. На сорочку надягали корсет, волосся звивали в „химлю" і накривали „фацеликом" (купованою щетиною). Дівчата носили для прикраси на шиї „кривульки" (ґердани).

Лемківська земля дуже вбога, сама не може дати прожиток. Тому попри працю на рідній заробляв лемко давніше випасом худоби, при рубанні дерева, при копальнях нафти і т. д. Велику поміч мали лемки із сезонових робіт. У жнива (на долах) і в Америці. Тепер тих зарібків нема. Лемківський „хліб" — це „адзимка", вівсяна паляниця, великодня паска — це хліб із житної „муки" з домішкою пшеничної, меленої на жорнах.

Важкі життеві відносини не зломили лемка, бо він твердої волі, привязаний до свого. Ні смерть, ні муки за часів мадярських наїздів його не змінили. Тепер лемки чимраз свідоміші, як сказано вже, вони знають, що вони діти великого українського народу. Доказом цього хочби визвольна війна, коли то лемки під проводом пароха Вислока о. Панька Шпилька в усій лемківській східній полосі, від Вислока по Манів, вирішили свою приналежність до Східньої Галичини і Української Народньої Республики. Доказом і теперішня Карпатська Україна!

Микола Костомарів.

КУДЕЯР

ІСТОРИЧНА ХРОНІКА
В ТРЬОХ ЧАСТИНАХ.
Частина перша.

(29)

— Ти, говорить князь, не вставляйся за ним до мене, бо не то не вставляйся, але навіть його імени ніколи не згадуй. Не хочу його бачити, не хочу про нього і чути, чи живе він на світі, чи ні.

Нічого не лишалось Кудеярові. Він поїхав з жінкою і кухонними холопами у свою посілість.

IX.

Дідич.

Приїхав Кудеяр прямо у Білев, явився у намісника з указом і записною грамотою, та подав йому в дарунку дві пари соболів. Намісник винайшов після книг посілість і вправив туди разом з Кудеяром сина боярського, щоби наказав мужикам послух.

В селі, відданім Кудеярові, було трийцять пять замешканих мужицьких хат, пятнайцять хат порожних, з котрих вийшли мужики, а тепер на їх місце викидали нових. Посілість остала без властителя по смерти бездітного дідича, котрого вдова діставши в доживотя двір свого мужа; длятого мусів Кудеяр будувати собі новий двір, а поки що примістився в мужицькій хаті. Скликали мужиків, прочитали грамоту о послуху; в ній наказувалося, щоби вони служили свому дідичеві, робили всяку роботу, яку прикаже, та платили дачку, яку на них наложить. На знак царської ласки дозволялося новому дідичеві гонити горівку, варити пиво і мід для себе а не на продажу. Кудеяр заявив, що дозволяє мужикам на свята, весілля і хрестини брати з двора свого напитки і самим варити брагу, буде для них ласкавий, але щоби і вони не лінувалися робити та були послушні. Мужики дивились на нього з коса. Одно це, що він був новий дідич, і який би він і приїхав — усе однаково, вони дивились би на нового вовком, а Кудеяр з першого погляду не дуже то й міг подобатися. Його нависли брови, постійно суворий погляд, грубі губи, немов не надаючіся до сміху, грубі черти лиця, грімкий голос, — все вказувало, що з тим чоловіком не легка справа; їх поражав навіть спосіб говорення Кудеяра і його жінки; мужики догадувались, що ті пани звідкись з далека, не тутешні, отже і порядки у них не будуть такі. „Дідич наш покійний — повідали — царство йому небесне, наш був, а цей щось то не так!"

Кудеяр взявся за роботу, пігнав мужиків рубати ліс, різати матеріял; зачалась будова. Сам дідич взяв за сокиру, і як зачав рубати, як стали від його ударів падати столітні дерева, то мужики аж губи порозявляли. „Та цей, браття, — говорили — за нас десятьох стане, що за сила! Це щось не самовитого! Як може звичайний чоловік мати таку силу?" Мужики готові були згодитися, що їх новий дідич характерник, і знається з чортом, колиб він був не поїхав першої неділі до церкви, щоб стояла від його сельця з півтора милі, та те саме повторив і слідуючого тижня. Не позволяв він мужикам ні на жарти ні на дотепи зсобою; тут неодно вже скажe мужиков понад це, що відносилося до роботи, а скаже завсіди не гнівався; як рано встає то і всіх поборить; винчанку на роботі майже не дає ісам не відпочиває, та не більше як три дні на тиждень не пішле нікого на роботу, а і в свято не висилає і сам не йде. Таке поведення і спосіб життя наказували мужикам поважати і боятися, і вони справді слухали, не стараючись його в нічім перехитрить. Жінка Кудеяра була також безперервно при роботі, веліла бабам прати білля, варити страву, прясти, шити, а сама всього наглядала.

(Далі буде).

•З ДНЯ•

„НЕМА НАС".

Відома американська журналістка Ен МекКормик, що перебуває тепер у Львові і звідтам шле статті до „Ню Йорк Таймсу", пише в згаданім часописі з 11. березня, що в Польщі вона мала нагоду говорити з одним польським професором і той переконував її годинами, що українців нема. Вона дословно пише: „Один вчений професор університету витратив ціле пополудне, переконуючи мене терпеливо, що українці не є ніякою расою, чи окремим народом, так само як не є ним мешканці Тексасу. Україна, говорив він, означає „нічий край", а українець є тільки родова назва для тих, що в часі східно-західної і західно-східної історичної мандрівки там поселились.

ЧИ ВІРИТЬ В ЦЕ МЕККОРМИК?

Зрозуміло, що з тих запевнень польського „вченого" американка сміється. Вона зараже додає: „Але закарлючка полягає у тому, що щонайменше шість міліонів польських громадян уважають себе українцями". А далі вона говорить про взаємну ненавість поляків і українців. „Поляк не купує в українськім склепі, і не йде за порадою до українського лікаря. Поляки й українці не відвідують себе взаємно, та не сідають поруч в одних і тих самих каварнях. Коли женяться між собою, їх подружжя часто розколюються. Антагонізм такий сильний, що він перемагає родинні вузли. Останнього листопаду в часі дводневної боротьби по вулицях Львова, вибивано вікна по домах, нищено майно і чимало крови пролито".

А ПОЛЯКИ НЕ ВІРЯТЬ, ЩО МИ Є.

Всі ці речі пізнала американка за пару днів свого побуту в Польщі. А поляки, які живуть там від віків і обсервують ці справи безпосередньо, таки не можуть нас доглянути і кажуть, що нас нема. Бідненький професор аж ціле пополудне стратив, щоб переконати в цьому ще й американку.

Цей польський професор це не відорваний собі якийсь тихо помішаний чоловік. В той спосіб думає величезна більшість польської нації. Величезна більшість польської нації хворіє на ту сліпоту і є свято переконана, що нас нема. Чи можна з такими вродженими сліпцями дискутувати на розум? Чи можна їм говорити, що дана річ повинна виглядати інакше, коли вони взагалі тої речі не бачать?

ПРИГОДА ОДНОГО АМЕРИКАНСЬКОГО УКРАЇНЦЯ.

Один американський українець, що відвідував рідний край, розказував таку історію: В часі переїзду через Польщу він зустрівся в поїзді з одним поляком, що також переконував його, що українців нема, не знаючи, що той американець є сам українець. На аргументи поляка українець відповідав, що всеєжтаки є українська література, українська мова, українські організації. На це поляк відповідав, що це все є польського походження, бо українці не є ніяка нація, тільки польське збунтоване племя.

Тоді американець нагадав полякові, що всеєжтаки те „племя" мало в давнині свою власну державу, а також двацять кілька літ тому звело з поляками кріваву війну за свою самостійність. „Кожний чоловік є тим, чим себе сам внутрі уважає", говорив американець. На те поляк запевняв, що українці самі не уважають себе окремим народом і тому як окремий нарід вони на світі таки не існують. Тепер американський українець ужив останнього атута і сказав: „Алеж пане, як нема українців, коли я сам українець і бачите, що я є".

В першій хвилі це збентежило поляка, а по хвилі він заявив: „Вам так здається, що ви українець, але ви ним фактично не є і в своїм серці певно себе за такого не уважаєте".

Це вичерпало терпеливість нашого американця і він з цілої сили вдарив поляка по обличчі.

В СУДІ.

Справа опинилась в суді. Американський українець оборонявся так: „Пошкодований мені закидає, що я вдарив його по обличчі і через те наніс йому шкоду, а навіть, як він запевняє, вибив два зуби. Хоч є свідки, що справді так було, то проте на основі слів пошкодованого я докажу, що я невинуватий".

Далі він почав ставити пошкодованому питання: „Чи пригадуєте собі нашу дискусію? Ви наводили багато доказів, що українців нема. Я твердив, що є. Накінець я поставив себе як доказ, що я українець, і я є. Ви далі заперечували, що українців нема. Значить і мене нема. А коли мене нема, то як я міг завдати вам удар? А також, як суд може судити когось, що його зовсім нема та який не існує? Запевняю високий суд, що ціла та розправа зо мною це ніщо інше, тільки примара. Мене тут нема, а ви судите лише привид".

Але той аргумент, хоч був дуже влучний, таки не врятував українця і його засудили. В тому випадку поляки таки не йняли віри, що українець це лише привид. Не повірив у це суддя, а тимменше повірив той поляк, що втратив два зуби.

Так виглядає, що це одинокий шлях, яким можна переконати, що українці таки на світі є і хочуть жити власним життям.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ.

ВАЛІНГФОРД, КОН.

Збори Союзового Комітету.

Збори комітету Союзового Дня, котрі відбулись 10. марта, порішили, щоби виробити 1000 штук вступних тікетів, котрі мають бути розділені по відділах відповідно до числа членів. Належитість за них має бути звернена на означений час до комітету. Ухвалено замовити 500 штук ювилейних пінів 45-літнього існування У. Н. Союзу.

Програму Союзового Дня мається виробити на наступних зборах, котрі відбудуться 31. марта в Ню Гейвені, Кон. На ті збори повинні явитись ті комітетові, котрі до цього призначені.

За минулий тиждень в приєднуванню нових членів найкраще працювали члени відділу 421., бо приєднав 8 нових членів. Цей відділ має красну будучність, як тільки схочуть надалі в згоді працювати. Прочі відділи беруться за союзову сорок пять-літню компанію приєднування нових членів. Від. 387. скликує в тій справі союзові збори на початок квітня, на котрих буде промовляти організатор А. Маланчук. Пожаданим було би, щоби й прочі відділи відживили свою роботу, щоб і наш стейт не лишався позаду інших.

А. Маланчук, організатор.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

УКРАЇНСЬКА ДОКУМЕНТАЛЬНА ФІЛЬМА — „УКРАЇНА В ОГНІ"

Українська суспільність в Америці й Канаді буде мати нагоду побачити цікаву й документальну фільму п. н. **„Україна в огні"**, яка появилася як перша продукція „Українського Фільмового Мистецтва" в Хусті. Про це, що наша суспільність в Америці й Канаді знала тільки з преси та листів своїх рідних, буде мати нагоду поглянути власними очима.

„Україна в огні" — це не якась етнографічна картина чи романтична фабула, **але це документальні дані про поодинокі моменти життя й боротьби українського народу за своє політичне й національне визволення!**

Знимки до цеї фільми поро́блені оригінально, цебто на українських землях, й тому ця документальна фільма буде правдиво й дійсно представляти життя українського народу.

Ділиться **„Україна в огні"** на три основні частини, які творять немов би нерозлучну цілість.

Частина перша — **Західна Україна** — представляє ріжні фази розвою та буття українського народу під польським займанцем. Маємо тут чудові краєвиди з Гуцульщини, та життя цеї незломної частини української нації, що осіла в зелених Карпатах. Побачимо також чудові картини нашого Покуття (Дністер) та кооперативний рух і народні звичаї українців (весілля, і інше).

Вкінці, найважнішою частиною є саме Львів, український Львів, по відомих польських дикунських виступах в листопаді та грудні 1938 р. Ці документи, як порозбивані українські інституції, жахливо побиті ляцькою поліцією українські студенти, робітники та відома вже українській публиці в Америці й Канаді пані І. Блажкевич. Все це являється одним актом обвинувачення Польщі, яка за це все мусить колись понести належну відповідальність.

Друга частина фільми — **Ротердамська трагедія** — представляє, на основі зібраних документів та матеріялів, одну з найбільш болючих дат історії українського народу. Зимнокровне вбивство улюбленого Вождя українського народу сп. п. полк. Е. Коновальця, порушило до глибини всю соборну українську націю, тому й висвітлювання тих місць, де в останнє ступала нога того, що вів цілу Україну до визволення, буде неначе живою пригадкою, оцьої Великої Людини, що оставила за собою могутній міт — **боротьба за визволення української нації!**

Третя частина фільми **„Україна в огні"** — це — **Карпатська Україна**, яка творить неначе щасливе заключення тих перших двох частин. Бо представляє нам Карпатську Україну образець звільненої бодай в части найбільш забутої частини соборної української землі. Побачимо на картині столицю Карпатської України — Хуст, його пишні гори й околиці, поодиноких представників влади, як д-ро Августина Волошина, мін. Ю. Ревая, секретаря премієра І. Рогача, уніформованих січовиків „Карпатської Січи", дальше навіть такі сцени, як наслідки діяльности польських терористів, і інше.

Все це — правдиві знимки, зняті на місцях. Тому то фільма **„Україна в огні"** буде дорогоцінним документом про це, що діється на наших землях, що робить наш нарід, та як поводиться зним його відвічний ворог-окупант.

Замітне це, що фільма **„Україна в огні" — буде майже в цілости кольорова**, тимто цікавіша, бо показує нам в природніх барвах красу нашого рідного краю й наших братів.

Розуміється, що фільма матиме музичний а також вокальний супровід.

„Українське Фільмове Мистецтво" в Хусті випускаючи свою першу документальну фільму, ставить перед собою велике завдання: **доставити на український ринок фільми, справжньої артистичної та національної вартости.**

Досі, мимо всяких спроб, українська фільмова промисловість не могла якслід розвинутися. Брак своєї держави, брак відповідних та компетентних режисерів, унеможливлює поставлення на солідні основи нашого фільмового мистецтва.

З повстанням Карпатської України справи міняється на краще. **„Українське Фільмове Мистецтво"** з осідком в Хусті, групує біля себе визначних поетів, мистців та письменників, таких як **Улас Самчук, О. Ольжич, Ю. Горліс-Горський, М. Чирський, І. Патрос, М. Михаленич**, і інші. Хто обізнаний з модерною українською творчістю літературно - мистецькою, той знає, що говорять за себе ці імена.

І „Філія Українського Фільмового Мистецтва" на Америку й Канаду, виступаючи з фільмою **„Україна в огні"**, не має нічого іншого на увазі, як тільки помогти морально й матеріяльно тим шляхотним починам, які взяло на себе до виконання **„УФМ": розбудова українського фільмового мистецтва для добра й слави цілої української нації!**

„Філія Українського Фільмового Мистецтва".

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

А. Л., Вебстер, Масс. — Цінимо вашу щиру думку. Та іноді треба порушити болючу справу, навіть коли хвилево вона ще більший біль завдає. Шлях до поступу промощують ясні, виразні, високі ідеї. Як ми можемо промостити шлях для поступу нашого народу, коли не будемо прямувати до кристалізації тих ідей, що нуртують в нашій суспільності? Завданням нашої дискусії не є за всяку ціну переконати когось, що ми є праві, тільки заставити його виразно висказати свої переконання. Відмінність переконань ще не шкодить суспільному розвоєві, так, як неясність і туманність тих переконань. Коли хтось хоче належати до II. Інтернаціоналу, і голосити його ідеольогію — хай виразно це скаже і не ховається під „націоналізм". Також хай свою пацифістичну науку не підтягає під назву „революційности", а свій матеріялістичний світогляд не називає „ідеалізмом".

Правда, що наш широкий загал деколи на дискусії реагує занадто нервово. Та в нинішню пору ми мусимо тримати нерви на увязі і таки дискутувати та доходити до самого ядра справи. Краще наперед все передискутувати і знайти найліпший вихід, ніж опісля обвинувачувати себе взаємно, або жалувати: „чому ми так не зробили?"

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ДОЛЯ УКРАЇНСЬКОГО ДУХОВЕНСТВА В ДАВНІЙ ПОЛЬЩІ

Не багато краща була доля українського духовенства в давній Польщі, як доля селян-кріпаків. Свідчить про це універсал короля Івана Казимира, даний в обозі під Краковом 1657. р. Читаємо там: „Часті і жалісні до нас супліки доходять від духовенства грецької релїгії владицтва перемиського, сяніцького та самбірського, що їх громадяни так самі як і при помочі своїх слуг і урядників до чинитьб, невільничих роботизн, фір, підвод, чиншів, які не обовязують духовного стану, приневолюють, священників до ношення ключів від пивниць, спіжарень силують і інші підліші обслуги робити кажуть, забороняють їм реляції до свого єпископату, послуху своїм єпископам віддавати не кажуть, до юрисдикції своєї їх притягають, до веж і вязниць саджають, наслідком чого занедбування адміністрації Тайн із великою шкодою спасення душ християнських мусить діятися. Тим опресіям хочемо протиділати, щоб ви такі і тим подібні кривди та безправства згаданому духовенству перестали чинити".

На зажалення єпископа львівського, галицького, Камянець-подільського й унівського архимандрита видав той король 17. червня 1659. р. диплом, рівнозвучний з повище наведеним.

Для повного зубожіння світського українського духовенства видали за Жигмонта III. конституцію в 1607 р. парохіяльні грунти влучувано до шляхецьких ланів, а священикові приділювали поля тільки, що й кожному хліборобові. На основі тієїж конституції дозволили коляторам ділити парохії, себто творено тільки парохій, кільки було присілків, та робили це не для хвали божої, бо будували в таких присілках такі нуждені „церкви", в яких могло поміститися найвище кільканацять вірних. Зате при кожній навіть найменший парохії мусіла бути з приказу влади коршма, а арендарям коршем віддано рівночасно наче поліційний нагляд над місцевими парохами. Пише про це сам польський історик Бродович у книжці „Відок пшемоци" (том І. стор. 63—64). На безосновні доноси, переважно жидівські, увязнили багато священиків на Волині та Поділлі, одні з них внаслідок мук погинули по вязницях, інших покарали смертю, хоч пізніше виявилося, що всі вони були невинні (Бродович, том І. стор 84). Про наставлений польською владою поліційний жидівський нагляд над українськими священиками свідчить от хочби такий факт:

У долинськім старостві жид Шая вкинув до вязниці пароха Надієва, Ілїяша. Як взивали пароха до хорого, дозволяли йому йти, одначе в кайданах на ногах (Акти городські галицькі, том 132. стор. 426—466). Оподаткували навіть хрестини і шлюби, а польська шляхта, винаймаючи свої добра жидам-арендаторам, винаймала їх разом із поборами від хрестин і шлюбів. В 1764. році видали в Польщі конституцію „конвокаціоніс" про „поповичів", яка постановляла, що сини українських священників, які до міських цехів не належали (та відомо, що українців до міських цехів не приймали) були обовязані до чинитьб піддачних своїм коляторам так як і звичайні панщизняні селяни. Такою „конституцією" віддали українське духовенство також і католицьке, польській шляхті в підданство нарівні зі селянами.

НАЙКРАЩІ БІГУНИ СВІТУ.

На перегонах на гімнастичнім полі Лицарів Колюмба Борикен перебіг Конингема й поламав світові рекорди в бігу. Він перебіг 1,000 ярдів за 2 минути.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

БРОНКС, Н. Й. Квартальні збори Тов. Любов, від. 298., відбудуться 17. марта, в 8. годині вечором, під ч. 1013 Іст Трімонт Ев. Проситься всіх членів і членкинь прийти на збори, бо є багато важних справ до рішення. Тому мусять бути всі члени і членкині присутні на цих зборах, бо урядники самі справи не можуть рішати. Довгуючих проситься вирівняти всі залеглі місячні вкладки, щоби не наразотись на суспензу. — М. Федосик, предс.; Й. Сидор, секр.; В. Швед, кас.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Квартальні збори Сестр. Любов, від. 37., відбудуться в пятницю, 17. березня, в годині 7:30 вечором, в У. Н. Домі. На порядку буде справоздання контр. комісії. Будуть важні справи до вирішення. Принимається нових членкинь без вступного. Довгуючі конечно мають вирівняти свій довг, бо будуть суспендовані. Проситься всіх членкинь прибути на означений час. — Анна Пограничча, предс.; А. Огар, кас.; Е. Кардаш, секр.

ТАВНТОН, МАСС. Квартальні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 122., відбудуться в неділю, 19. марта, в годині 2. пополудні; в гали товариській, 14 Maple Ave., Taunton, Mass. На цей мітінг повинні явитися всі місцеві і позамісцеві члени відділу, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член буде покараний гривною на підставі статута У. Н. С. і відділу. — Микола Семеген, пр.; Андрій Проніцький, кас.; Кароль Сідзінський, секр.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА. Звичайні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 85., відбудуться в неділю, 19. березня, в 1. годині пополудні, в Юніон Гол. Просимо всіх прийти начас. Будуть важні справи до переведення. Довгуючі члени мають вирівняти свій довг. — В. Шипула, предс.; М. Пеливка, кас.; О. Костюк, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. Місячні збори Тов. Укр. Січ, від. 170., відбудуться в неділю, 19. березня, в годині 6. вечором, в Укр. Нар. Домі, 181-183 Фліт ул. На ці збори обовязком є кожного відділового урядника і члена прийти, бо є важні справи до полагодження, нащо відділовий уряд сам не може рішати до так важних справ, а вимагається більшости присутних членів. Припоминаємо декотрим членам, щоби вирівняли свої залеглі вкладки до У. Н. Союзу і до Тов. Січи, бо в противнім разі такі члени будуть суспендовані. Рівнож припоминаємо родичам, щоби платили вкладки за свої діти до У. Н. Союзу, бо декотрі вже і призабули, що їх діти належать до У. Н. Союзу. — Т. Наконечний, фін. секр., 16 Sanford Pl., Jersey City, N. J.

АЛЕНТАВН, ПА. Місячні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147., відбудуться в неділю, 19. марта, на гали парохіяльній, 803 Фронт стр., в 2. годині пополудні. Просимо членів прийти на означений час. Також повідомляємо тих родичів, що їх діти є в діточім департаменті, а мають скінчених 16 літ, можуть їх вже переписати до старших, та тимсамим є менша вкладка за них платити і з того мають велику користь родичі, поки платять за свої діти, і велика користь дітям, як зачнуть сам. за себе платити. Молодіж, що не є ще членами У. Н. Союзу, має таксамо нагоду вписатися в члени по скінченню 16 літ. Дітей приймаємо від першого року до 16. Пригадуємо родичам, що У. Н. Союз має 16-літний ендавмент полиси і ріжні інші і задоволить вас ліпше, ніж хотьби котрі асекураційні компанії. Попираймо самі себе, і з того користає український загал. Видимо самі з часопису, скільки то грошей так і морально докладає праці У. Н. С. для українських справ. Тому всі як один повинні належати до такої організації і бути з того гордими! — Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федорак, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. Квартальні збори Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 137., відбудуться в неділю, 19. березня, в 2. годині пополудні, в гали парохіяльній. Обовязком кожного члена бути на цих зборах, бо маємо багато справ до полагодження. Напоминається довгуючих членів вирівняти свої залеглости. — Уряд.

ОЛИФАНТ, ПА. Місячні збори Бр. св. Кирила й Методія, від. 86., відбудуться в неділю, 19. березня, зараз по Сл. Божій, де звичайно. Тому, що на деннім порядку є кілька дуже важних справ до вирішення, уряд просить тих всіх, що інтересуються відділовими справами, щоби конечно на ті збори явилися на означений час. — Уряд.

КЛІВЛЕНД, О. Мітінг Культурного Товариства ім. Тараса Шевченка, від. 291., буде в неділю, 19. марта, в год. 12. вполудне, зараз по Сл. Божій. Кожний член і членкиня повинні явитися і принести свої вкладки місячні, щоби заощадити часу і коштів колекти по домах, через що також не можна начас вислати розмету до У. Н. С. Мітінг буде в У. Н. Домі, як звичайно, на другім поверсі. На рік 1939. зістали вибрані такі урядники: Стефан Каня, предс.; Марія Ціхоцька і Юлюс Пелех, заст. предс.; Михайло Пелех, кас.; Генофефа Марінчак, заст. кас.; Теодор Грицей, фін. секр.; Ольга Бачинська, заст. секр.; Теодор Сорока, Михайло Ярош, Михайло Лазука і Софія Пацула, контрольори; Михайло Мадей і Йосиф Тимочко, опікуни хорих. — С. Каня, предс.; М. Пелех, кас.; Т. Грицей, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Мітінг Тов. Запорозька Січ, від. 342., відбудеться в неділю, 19. березня, в 2. годині пополудні, в церковній гали при Рузвелт Еве. Кожний член повинен прибути на збори і вирівняти свої вкладки до Товариства і до У. Н. Союзу. — А. Скоципець, предс.; Н. Крупа, кас.; І. Маркович, секр.

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ. Мітінг Бр. св. О. Николая, від. 104., відбудеться 19. марта, в годині 3. пополудні, в Народнім Домі. Проситься всіх членів прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження, та колй яка справа ввійде в життя, щоби потім не нарікали на уряд. Всі члени, котрі довжні до каси, мають прийти і свій довг вирівняти. — М. Вітів, предс.; І. Ворона, кас.; Г. Мисак, секр.

РАНКІН, ПА. Місячні збори Бр. св. Григорія, від. 24., відбудуться в неділю, 19. березня, в 2. годині пополудні, в Укр. Січовій Галі, 101 Гавкінс Еве., в Ранкін. Приявність кожного члена є побажана, бо є важні справи до полагодження. — Богдан Футрик, секр.

МИ ВИРОСЛИ У КАРПАТАХ

Ми виросли у Карпатах,
У нас зброя — ідеал;
Ми надія України,
Її мязи — арсенал.

Ми проломимо кордони,
Розторощимо Польщу;
Зломимо хребет румунам —
Гірка доля жде Москву.

З України проженемо
Всіх чекістів-яничар,
У тюремних мурах згине
Ковожадний володар.

Всіх зрадників мадяронів
Відішлемо в Будапешт;
Задрожить Москва, Варшава
І циганський Букарешт.

На всіх землях українських,
Де пролилась братня кров,
Запанує правда-воля
І безмежная любов.

О. Огник.

В Москві.

Одного старшого добродія питає хтось, котра година.

—Не знаю... — відповідає добродій.

— А котрого сьогодні є?

— Також не знаю.

— Якто, то ви нічого не знаєте?...

— Ні, бо я є приятелем Сталіна, а ніхто з приятелів Сталіна не знає ні дня, ні години...

З КАРПАТСЬКОЇ УКРАЇНИ

СТАТИСТИКА ОВОЧЕВИХ ДЕРЕВ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Рід дерев	у старих границях	у нових границях	страта
Яблоні	902,102	802,997	99,105
Грушки	164,715	122,422	42,293
Черешні	93,159	72,414	20,745
Вишні	29,170	15,440	13,730
Сливки	641,950	502,454	139,496
Сливи (довгі)	435,469	307,863	127,605
Абрикоси	30,216	13,526	16,690
Броскви	21,757	13,525	8,332
Волоські оріхи	116,501	81,807	34,694
Агрест	21,401	17,770	9,631
Порічки	128,578	66,784	61,749
Разо	2,591,480	2,016,902	574,115

СТАТИСТИКА ФАХОВИХ ШКІЛ У КАРПАТСЬКІЙ УКРАЇНІ.

Місцевість	Рід школи	Число професорів
Великий Березний	державна експортова академія	3
Свалява	державна торговельна академія	11
Свалява	школа для гайників	2
Свалява	господарська школа	3
Волове	вища промислова школа	2
Севлюш	метальоковальна школа	10
Севлюш	торговельна школа	5
Севлюш	фахова жіноча школа	6

Всіх промислових шкіл у Карпатській Україні є 15.

ЙОНҐСТАВН, ОГАЙО, І ОКОЛИЦІ!

В УКРАЇНСЬКІЙ ГРЕКО-КАТ. ЦЕРКВІ ПРЕСВЯТОЇ ТРОЙЦІ, 526 W. RAYEN AVE.,

відбудеться

В ДНЯХ ВІД 19. МАРТА ДО 26. МАРТА 1939 ВКЛЮЧНО

Свята Місія

під проводом Впр. О.О. Чина Ізбавителя з Канади. Місія зачинається в НЕДІЛЮ, 19. МАРТА, в 9. год. рано. Науки Місійні рано в 9. і ввечір в 7.

Запрашаємо всіх. Приходіть щодня. о. Ів. Забава.

ПОДРУЖА ФІЛЬМОВОЇ ЗІРКИ.

Відома фільмова зірка Геді Ламар вийшла недавно заміж за Джіна Маркія, фільмового письменника.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ.

З родинного свята.

Дня 12. лютого б. р. відбулась гарна й прикладна забава з нагоди хрещення першого сина п. Андрець, а внука п. Омеляна і Ксені Рекрут. По обильнім обіді, на заклик о. М. Мостенського, приявні місцеві і позамісцеві гості, сповнили радо й щиро свій національний обовязок і зложили такі жертви: по $5: О. Рекрут, Д. Вардиґа; по $2: В. Андрець, Буковський, А. Мельник, М. Хоптовий; по $1: о. М. Мостенський, І. Крук, Т. Надорожна, М. Шаран, П. Коць, К. Оліяр, Ф. Лучка, Г. Лучка, І. Витязь, М. Болюх, М. Витязь, С. Саска, В. Рекрут молод., Я. Семчук, Підгорецька; по 50 ц.: Л. Гумлак, М. Надорожна, Ю. Панас, Т. Андрусів, Г. Дутка, І. Мохнацький, М. Шпак, І. Притула, Е. Журба; по 25 ц.: Н. Любінецька і Т. Стойко.

Збірку вислано до централі ОДВУ з тим призначенням: $15 на Карпатську Україну, $15 на визвольну боротьбу, а $8 на друкарню часопису „Націоналіст". Разом $38.

Т. М.

БОФАЛО, БЛЕК РАК, Н. Й.

Коляда на Рідний Край.

З нагоди Різдва Христового ходили з колядою: Микола Ґнатик, Михайло Костецький, Андрій Ґрубяк, Михайло Завіський, Іван Грицковян, Іван Поточак і Стефан Завіський, та заколядували $71.

З того вислано через Обєднання $40 на Карпатську Україну, $20 на українських інвалідів і $11 на Рідну Школу.

З радістю громадяни витали колядників та дякували їм, що посвятили свій труд для доброї справи.

Жертвували: Тов. Укр. Сокіл, від. 304. У. Н. Союзу, $5; місцеве сестрицтво Непор. Зач. П. Д. М. $2.50; по $2: О. Слотюк, М. Костецький і браття Біда; по $1: М. Оліяр, І. Грубяк, П. Соєр, С. Лозинський, М. Юра стар., М. Маласт, М. Джиґун, Л. Бричинський, І. Вах, М. Видиш, П. Пасечка, Д. Мидзян, І. Швець, С. Мидзян, Д. Коваль, М. Юра мол., Г. Коренківський, І. Ридзик, М. Фариниич, В. Лабуда, М. Кузьмінський, І. Палкут, С. Швець, С. Ваврів, Н. Ґнатик, І. Поточак, А. Шафран, А. Ґрубяк, І. Грицковян, М. Барна, М. Мигаль, о. І. Жук, В. Зиньчак, Ю. Шафран, Ю. Ґерич, М. Завіський, Д. Ридзик, О. Оліяр; по 50 ц.: Д. Березюк, А. Зиньо, П. Ален, М. Бирва, С. Ґеряк, М. Лукач, А. Корпан, М. Золотуха, І. Ґриб, С. Вархол, Й. Перхач, Д. Верниівський, І. Лукач, В. Палюх, Т. Джиґун, В. Дорош, Ф. Осадчук, Г. Видиш, Д. Федьків, І. Левкуц, М. Гринчак, М. Ґаравус, М. Мидзян, А. Бростко, П. Кудляк, Д. Мидзян, П. Ґузий, М. Клим, І. Ґаравус, І. Котелець, М. Шафран, С. Лещишин, О. Ридзик, Т. Мигаль, Т. Каштанюк, С. Завіський, М. Шуль; по 25 ц.: П. Гутник, С. Верниівський, Т. Мудровський.

І. Г.

ВІЛМІНҐТОН, ДЕЛ.

На Карпатську Україну.

Згідно з зарядженням еп. укр. прав. церкви Кир Богдана, переведено збірку на Карпатську Україну в вілмінґтонській громаді. Збіркою занялися урядники ОДВУ. Жертвували по $10: українська православна парохія, Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247 У. Н. С.; Укр. Горожанський Клюб; Тов. ім. Івана Франка, від. 152 У. Н. П.; по $5: Сестр. Пр. Діви Марії, від. 151 У. Н. П., П. Сас, о. В. Кушіль, Т. Ґула, Й. Скочипіс; по $2: О. Прокоп, М. Марцінишин; по $1: М. Заячківський, П. Заячківський, М. Мальґовський, П. Процак, Н. Ґец, Т. Данило, І. Стахів, Н. Андрусишин, І. Гарвенко, Анастасія Ковалик, Й. Тировський, Н. Кравчишин, І. Гринишин, П. Гринишин, В. Цицик, Д. Качмар, І. Івашко, С. Сенчишин, І. Маїр, І. Шведа, В. Шатинський, Т. Човган; по 50 ц.: Ф. Музика, Анна Ліщинська, М. Процак, П. Гамбіцький, А. Марко, Н. Ґурний, І. Вовк, Ю. Цицик, С. Подоляк, С. Гливяк, П. Корналь, Г. Косовський, М. Маїр, Д. Марцінишин, Анастасія Маїр, П. Білей, І. Ванькович, І. Гичка, М. Богак, М. Цабенко, І. Німець, Г. Гнатовський; М. Базилюк 40 ц.; по 25 ц.: Й. Зиглінський, Д. Сас, Г. Січка, Й. Білик, аКтерина Саган, Марія Качмар. Разом $103.90. Гроші вислано через Обєднання на Карпатську Україну.

КОМІТЕТ:
о. Василь Кушіль, Іван Шведа, Іван Гринишин.

БРОНКС, Н. Й.

Коляда на Карпатську Україну.

Ходили по коляді члени і членкині Тов. Любов, від. 298. У. Н. С.; Йосиф Сидор, Явдокія Сидор, Анна Дідух, Онуфрій Савіцький, Павлина Кіть, Розалія Михайлів. Зложили коляду по $3: П. Тихманович, В. Швед; по $2: Й. Сидор, І. Мандзій, В. Стецек, Д. Ушак, П. Палеґа, О. Дук, П. Маюк, Д. Ощипко, Марія Пазь; по $1: І. Король, В. Баковський, Н. Дзюма, І. Сомик, Л. Кундрись, І. Павлишин, І. Гупало, Костів, Г. Ронський, Т. Безкоровайний, Г. Романів, Б. Гольґрін, Й. Хомів, А. Дідух, Андрушин, К. Слотнюк, М. Федосик, П. Кіть, Ф. Бодай, К. Москалик, А. Мох, Т. Сеньковський, М. Римар, В. Підвіний, В. Морозович, Д. Федиш, К. Ронська, Д. Чорний, М. Дроздик, К. Юрдиґа, М. Гаврилів, Я. Яремович, О. Пацюрко, Н. Захарчук, М. Дідоха, Л. Дідора, Н. Теребецький, Т. Попів, Т. Маттес; по 50 ц.: І. Пливак, О. Савіцький, Н. Лубинь, А. Фоздек. Разом $66. По відтягненню 50 ц. вислано $63.50 через Обєднання на Карпатську Україну.

Йосиф Сидор.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На Карпатську Україну.

Дня 18. лютого громадяни Олександер і Стефанія Присяжні обходили 20-літні роковини їх вінчання. З цеї нагоди гурток приятелів і кревних уладили ювилятам несподівану гостину. Підчас забави гості не забули і за Карпатську Україну та зложили $18, які вислано через Обєднання. Зложили по $2: Ол. Присяжний, Ст. Симбай; по $1: П. Пришляк, С. Присяжний, Й. Гарасимчук, П. Грищишин, О. Будник, П. Тростянецький, Анна Швець, З. Літовинський, Р. Присяжний, А. Гупало, Г. Ковальчук, О. Ковальчук, Олена Дзік; по 50 ц.: Й. Епстейн, Марія Пізьо. Щира подяка гостям, що відчули негайну потребу Карпатської України і за зложені жертви.

ДІТРОЙТ, МІШ.

На Карпатську Україну.

Збірка на листи на розбудову Карпатської України, які роздав Центральний Комітет Українських Національних Товариств (Вест Сайд) Дітройт, Міш. Зложили: Кость Степко $10; по $5: адв. Осип Чарновський, М. Кос, Теодор Мулик, І. Столяр, М. Хамуляк, І. Матвієчко, Ольга Матвієчко; по $3: д-р Іван Грибик, інж, Осип Луцейко-Любецький, Василь Дрипин; по $2: Павлина Боднар, Катя Луцейко-Любецька, Анна Левкут, І. Батрин, С. Олійник; по $1: А. Котович, Марія Сімінська, С. Левкут, П. Колберт, Оля Тимочко, А. Блащук, М. Коваль, д-р М. Качмар, д-р І. Яців, Т. Торський, Анастасія Філяс, Г. Вовк, А. Градовський, Е. Грибик, Мальвіна Стружовська, Віра Заблоцька, Н. Воронюк, Текля Воронюк, І. Маланяк, В. Балон, Марія Зольна, А. Дутка, І. Саврій, М. Яремчук, Т. Бурбан, М. Галиш, М. Гринюк, Я. Марсенюк, А. Навроцький, Олена Лащук, М. Процьків, Е. Яворський, М. Никон, Кат. Квасницька, І. Даско, І. Дячун, Каплан і Стайн, О. Микитюк, М. Холявка, В. Пліпка, Л. Длуґош, І. Порсеналюк, Д. Сагара, Й. Гуцула, І. Панасюк, М. Монтней, І. Бюблак, Е. Шаличук; по 50 ц.: М. Прокипчук, С. Медвідь, Ф. Пейн, В. Дудка, М. Ріхлівський, Любов Паньків, М. Винницький, П. Кокот, В. Нипюк, С. Жерелюк, Д. Яремчук, М. Баран, Д. Баран, П. Сікорський, І. Мулярчик, Т. Королишин, Д. Атаманець, Т. Зарембський, С. Шміґель, Д. Базилевич, Ю. Кошарський, П. Порчук, А. Пшеничний, П. Паляниця, Д. Ковальчук, А. Ковальський, В. Нипюк, Д. С. Копецький; Марія Чуй 30 ц.; по 25 ц.: І. Возьник, М. Возьник, І. Гусак, Етель Бальон, М. Козак, С. Корчинський, Бараницька, М. Корило, П. Ємчук, Н. Ратушняк, В. Шеремета, Анна Седляр, М. Дацко, П. Мостенко, П. Фіцик, М. Возьник, І. Возьник, Г. Олексин, Г. Ґіза, Е. Шеремета, М. Козак, Тессі Демчук, Т. Ревак, І. Іванчук, В. Бойко, І. Возняк, Т. Симболь, Е. Бутковський; решта дрібними.

ЗА КОМІТЕТ:
Д-р А. Кібзей.

ТАРЗАН І ЗАБОРОНЕНЕ МІСТО.

(59)

Атарці справді під ніч отаборились перед тунелем, що провадив до загадочного міста Атару. Вони поставили сторожу, а самі полягали спати. Бідна Гелена лежала цілу ніч на мураві, але не могла заснути. Тількищо вона вирвалась з одного увязнення, а тепер попала в інше. Хто його зна, що ті дивні вояки зроблять з нею. Їх погляди не віщували нічого доброго.

Над ранком вона нагло побачила, що гурт малп висунувся із корчів. А за ними люди. Так, серед людей був Тарзан. Її серце мало не вискочило з радости і вона малощо не закричала. Та людей завважив сторож і видав зо себе голосний крик перестороги. Митю атарці позривались на ноги і кожний із них вхопив за свою спису. Вони готові були до боротьби.

Не роздумуючи довго Тарзан з цілої сили натиснув на атарців. Він біг попереду, а за ним його дивне військо, в якому більшість творили малпи. Вивязалась жахлива боротьба. Тарзан мов блискавкою своєю списою ранив атарців, а також малпи не дармували. Атарці почали відступати. Це ще більше заохотило малп і вони боролись мов скажені.

Та серед тої завзятої боротьби один з атарців схопив впоперек Гелену і почав таскати її в напрямку човна. На щастя це запримітив Лявак і з револьвером в руці пустився наздогін. Та він боявсь із далека стріляти, щоб кулею не попасти Гелени. Тому він старавсь підійти ближче. Але в той час, йому на пяти почав наступати інший атарець зо списою в руках.